

Včeraj so se na Bledu začeli posveti zunanjih ministrov Male zveze:

Razmerje z Madžarsko - osišče razprav

Tudi o čeških težavah in o plovbi na Donavi se razgovarjajo državniki

Bled, 2. avgusta. o. Včeraj se je na Bledu pričelo redno zasedanje sveta Male zveze, v katerem so jugoslovanski ministrski predstavniki in zunanji ministri dr. Stojadinovič, češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta in rumunski zunanji minister Petrescu Comnen. Vsa mednarodna javnost spremlja posvete z veliko pozornostjo, ker so na razpravi vprašanja ureditve sosedstva med državami Male zveze in med Madžarsko, odnosno priznanje Madžarski enakopravnost v oboroževanju. Zunanji ministri so se dalje pogovarjali o češko-nemških odnosih in o splošnem mednarodnem položaju. O sklepih bo javnost poučena šele po komunikaciji, ki ga bodo ministri izdali danes popoldne.

Prva seja ministrov je bila takoj po prihodu na Bled in po opravljenih običajnih formalnostih, druga seja pa je bila popoldne ob šestih. Na to sejo je bil poklican tudi madžarski poslanik na našem dvoru.

V Lescah pred sprejemom gostov

Bled, 22. avg. Nekoliko po 10 včeraj popoldne sta se predsednik vlade dr. Stojadinovič in njegova soproga v spremstvu šefa kabineta dr. Protiča odpeljala na postajo Lesce-Bled k sprejemu uglednih gostov iz Češkoslovaške in Rumunije. Pred prihodom dr. Stojadinoviča na železniško postajo je bil peron poln odličnih gostov. Tu so bili vojni minister armijske general Marič, ki je danes jutraj prispel iz Ljubljane, številni člani diplomatskega zbora, veliko število domačin in tujih častnikov, zastopniki Male zveze tiska in drugi. V skupini častnikov smo opazili tudi dr. Kosto Lukoviča, šefa Osrednjega tiskovnega urada, Dimančesa, generalnega ravnatelja romunskega tiskovnega urada, Anastazina, šefa tiskovnega urada v romunskem zunanjem ministrstvu Sroma, zastopnika češkoslovaškega tiskovnega urada, dr. Kozamariča, ravnatelja agencije Avala, Solaculaa, ravnatelja agencije Rador, Sandulescu, predsednika romunske delegacije MZ tiska, Stivina, predsednika češkoslovaške delegacije, dr. Kerbera, češkoslovaškega odposlanca za tisk v Belgradu in številne druge predstavnike našega in tujega časopisja. Na peronu je bila zbrana tudi velika skupina Slovencev v živopisnih narodnih nošah.

Prihod dr. Stojadinoviča so vsi navzoči navdušeno pozdravili. K predsedniku vlade je pristopil najprej vojni minister general Marič ter se z njim pristočno pozdravil, predsednik vlade se je nato toplo pozdravil tudi z navzočimi diplomati, prav tako pa tudi s posameznimi častniki ter se zanimal za delo konference MZ tiska. Posebno viharno je pozdravila predsednika vlade skupina Slovencev in Slovenk v narodnih nošah. Tride deklice so stopile k dr. Stojadinoviču ter mu zataknile v gumbnico rdeč nagelj. Dr. Stojadinovič se je očividno dobro razpoloženo ljubeznivo razgovarjal z dekleti, fotomaterji pa so fotografirali ta zares lep prizor.

Prisrčen pozdrav državnikom zavezniskih držav

Bled, 22. avgusta. Dopoldne ob 10.30 sta se pripeljala s posebnim vlakom na postajo Lesce-Bled romunski zunanji minister Petrescu Comnen in češkoslovaški zunanji minister dr. Kamil Krofta. Ko je vlak pripeljal na postajo, sta odšla ugledna gostoma nasproti predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinovič in minister vojske in mornarice general Ljubomir Marič. Po prisrčnih pozdravih je dr. Stojadinovič odvedel gosta skozi gost spalir Slovencev in Slovenk v narodnih nošah, ki so navdušeno vzklicali zastopnikom držav Male zveze. Gospa Stojadinovič je izročila velik šopek svežih rož gospe Comnenovi, Slovenke pa so poklonile kito cvetja gospe Stojadinovičevi in gospe Petrescu Comnenovi. Godba je nato zaigrala himne držav Male zveze, častna

četa 2. planinskega bataljona pa je izkazala vojaške časti. Petrescu Comnen in dr. Krofta sta v družbi dr. Stojadinoviča in generala Mariča obšla častno četo. V imenu Bleda je pozdravil blejski župan dr. Benedik zastopnike Male zveze z besedami: »Smatram za izredno čast in prijetno dolžnost, da Vas kot blejski župan pozdravim ter Vam iz vsega srca želim prijetno bivanje na našem Bledu. Želim, da iz tega lepega kotička naše Jugoslavije odnesete najlepše spomine.«

Blejskemu županu je odgovoril romunski zunanji minister Petrescu Comnen kot predsednik stalnega sveta Male zveze, ki bo na Bledu izročil to predsedništvo za letos dr. Stojadinoviču. V svojem govoru se je Petrescu Comnen zahvalil za prisrčno dobrodoščilo ter izrazil svojo srečo, da se more muditi na Bledu in v državi, ki je prijateljska in zavezniška.

Slavnostno razpoloženje na Bledu

Državniki zborujejo, častniki poročajo

Bled, 22. avgusta

Bled se je prav slavnostno pripravil na konferenco Male Zveze. Veliko živahnost je opaziti zlasti pred »Golf-hotelom«, pred hotelom »Toplice« in pred »Park-hotelom«, kjer se sučejo množice častnikov in zastopnikov raznih političnih delegacij. Zdi se, kakor da se je tu zbrala vsa naša elita politikov. Ulice so očistišene, ob njih pa se dvigajo visoki drogovi, na katerih plapolajo zastave vseh treh držav, ki so združene v Mali zvezi: jugoslovanska modro-belo-rdeča — zastava češkoslovaške republike, belo-rdeča z modrim trikotom in zastava kraljevine Rumunije, modro-rumeno-rdeča. »Hotel Golf«, »Park-hotel« in hotel »Toplice« so vsi v zastavah, zastave pa se vijejo na drogovi vse vzdolž od »Park-hotela« po ulici do blejskega gradu in do vile »Zlatorog«, v kateri prebiva ministrski predsednik Stojadinovič. Tudi zasebniki so na svojih vilah izobesili zastave. Drogovi so okrašeni z zelenjem in venci. Od Lesca svigajo proti Bledu vitke limuzine in najmodernejši avtomobili raznih politikov. Posebnost tega prometa je, da poteka brez hrupa, v neki veličastni tišini, brez nepotrebnega hupanja; samo prometni orožniki dajejo avtomobilistom znake za prosto pot; novost, ki je v Ljubljani še ne poznamo.

Vreme, ki je ves avgust po malem nagajalo, se je kakor kaže, ustalilo in je bilo zlasti v soboto in včeraj prav naklonjeno.

Zbor diplomatov

Na Bled je v soboto in včeraj, v nedeljo, prispelo spet mnogo odličnih osebnosti, diplomatov in politikov, ki so se nastanili večinoma v »Golf-hotelu«, v hotelu »Toplice«, v »Park-hotelu« ali po zasebnih vilah. Posebno v velikem številu so prispeli na Bled ministri. V soboto je prispel na Bled minister vojske in mornarice armijske general Marič s svojo soprogo v spremstvu šefa kabineta polkovnika Jevremoviča. Na Bled so prišli dalje Caderea Viktor, poslanik kraljevine Rumunije v Belgradu, Adams, generalni konzul Holandske v Zagrebu, dr. Dittich Karl, svetnik poslaništva CSR v Belgradu, Geblesco, sekretar romunske delegacije, Raoul Anastanus, direktor romunskega tiska iz Bukarešte, Carlo de Ferraris, italijanski minister iz Rima, dr. Körte, član češke delegacije, Lipa Jaroslav, poslanik CSR v Belgradu, Srom, član češke delegacije iz Prage. Svoj prihod na Bled pa so včeraj prijavili Djura Jankovič, minister na razpoloženju, Dragomir Stojadinovič narodni poslanec, Djordje Čurčin, svetnik v ministrstvu dela v Belgradu, Gradimir Kozonarič, ravnatelj Avala, Sokolovič Vladimir, svetnik ministrstva zuna-

Pred svečano okrašeno čakalnico so bili zbrani poslanik v Bukarešti g. Jovan Dučić, poslanik v Pragi Vasilije Protič, pomočnik zunanjega ministra Ivo Andrič ter poslanika Rumunije in Češkoslovaške gg. Viktor Cadere in dr. Lipa Jaroslav s svojima soproga. Sprejemu so prisostvovali tudi člani zastopstva Male zveze tiska na čelu s svojimi predstavniki in šefi tiskovnih uradov treh držav ter veliko število tujih in domačih častnikov. Navzočni so bili tudi šef kabineta dr. Dragan Protič, šef protokola Dušan Marinkovič, dalje svetnik Vlado Sokolovič ter številne druge ugledne osebnosti. Po pozdravih z navzočimi in po krajšem odmoru v svečanem salonu se je dr. Milan Stojadinovič s svojimi gosti in njihovim spremstvom odpeljal v hotel Toplice na Bled. Mnogočica, ki se je bila zbrala na železniški postaji, pa je privedla dolgotrajne viharne ovacije.

njih poslov, Dimitrijevič Branislav, svetnik ministrstva zunanjih poslov, Hribar Ivan, senator, Ilić Albert, svetnik ministrstva, Andrič Aleksander, tajnik in drugi.

V soboto in včeraj so zapustili Bled dr. Niko Novakovič, minister v pokoj, Svetoslav Petrovič, generalni konzul, Ivanišević, ban zetske banovine in Kalečak Vladimir, vojni ataše.

Začetek konference

Včeraj dopoldne pa so se na Bledu že začele uvodne slovesnosti h konferenci državnikov Male Zveze. Dopoldne sta se okoli 10 pripeljala s svojim spremstvom na Lesce češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta in romunski zunanji minister Petrescu Comnen. O sprejemu poročamo na drugem mestu. Po svojem prihodu na Bled sta se vpisala v dvorne knjige. Kmalu nato pa je bila prva seja konference MZ. Po konferenci je češkoslovaškega in romunskega zunanjega ministra sprejel v avdienci Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Na dvoru je ob 15 pripravil knez namestnik zavezniškima državnikoma prisrčno kosilo, popoldne pa ju je ob 16 sprejela Nj. Vel. kraljica Marija. Ob 17 se je konferenca državnikov MZ nadaljevala in je trajala vse do poznega večera, ko je ministroma dr. Krofta in Comnen priredil ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinovič intimno večerjo.

Danes v ponedeljek se je konferenca nadaljevala, popoldne pa imajo zunanji ministri namen napraviti izlet v Bohinj. Zvečer bodo razgovori med zunanjimi ministri zaključeni in bodo častniki ob tej priliki lahko dobili komunikacije o vsebini razgovorov in o sklepih zunanjih ministrov MZ z ozirom na razne politične dogodke in o stališču, ki ga je zavzela MZ do njih. — V ospredju je zlasti sporazum z Madžarsko glede priznanja o njeni vojaški enakopravnosti in ukinitve nekaterih omejitev trianonske pogodbe, dalje razgovori o novi ureditvi plovbe na Donavi, o gospodarskih medsebojnih vprašanjih in trenutni sedanjosti politični položaj v Evropi. Pozornost vzbuja na Bledu izredno veliko število častnikov iz zavezniskih držav. Tako imenovana MZ tiska je imela v soboto svojo konferenco. Opoldne so imeli slavnostno kosilo v hotelu »Kazina« na Bledu. Konferenca je pripravila resolucijo o delu tiskovne Male zveze.

Medtem ko državniki MZ zborujejo in vodijo važne politične razgovore, pa častniki vnato poročajo svojim časopisom o političnih dogodkih na Bledu, ki utesnejo s svojimi sklepi vplivati na mednarodno politiko.

Beneška noč

Pravijo, da Bled še ni bil tako slavnosten kot je letos. Na kraju moramo omeniti tudi krasno razsvetljavo blejskega otočka in gradu v nedeljo zvečer. Močni reflektorji so svoje žarke metali po jezeru, hoteli so bili vsi razsvetljeni, razsvetljava gradu pa je bila naravnost nekaj edinstvenega. Po jezeru je migotalo pozno v noč neštivilno ognjemetrov, luči in razsvetljenih čolnov. Splošen vtis pa je povečalo dejstvo, da je vsa blejska okolica odsevala v jezerskih globinah. Kdor je bil te dni na Bledu, mu bo Bled ostal v trajnem, nepozabnem spominu.

Horthy pri Hitlerju v gosteh

Obisk naj bi prinesel Madžarom nove gospodarske ugodnosti

Budimpešta, 22. avgusta. AA. (MTI) Včeraj se je odpeljal v Nemčijo na povabilo kanclerja Hitlerja madžarski regent Horthy s svojo soprogo, predsednikom vlade Imredyjem, zunanjim ministrom Kanyo in vojnim ministrom generalom Ratzom. V spremstvu regenta Horthyja so tudi šef kabineta civilne hiše Uray, šef vojaške hiše general Jany, šef kabineta zunanjega ministrstva grof Chaki, šef oddelka za tisk v zunanjem ministrstvu Sentistvany in nekaj drugih. Na železniški postaji, ki je bila vsa okrašena z madžarskimi in nemškimi zastavami, so bili ob slovesu navzočni člani vlade, narodni poslanci, senatorji, uradniki nemškega in italijanskega poslaništva in nekaj drugih uglednih osebnosti.

Budimpešta, 22. avgusta. AA. (Havas) Z aradne madžarske strani ne dajo nikakih obvestil o glavni temi razgovorov za časa obiska kraljev-

Vesti 22. avgusta

Vse šole v krajih, kjer se bo vozil na svojem obisku v Nemčiji madžarski regent Horthy s svojim spremstvom, bodo imele ta dan prost pouk.

Belgijski kralj Leopold je prisostvoval zadnjemu delu velikih vojaških vaj belgijske vojske v neki vasi, ki leži 600 m nad morjem. Ko se je nato vrnil v Eupen, mu je prebivalstvo priredilo navdušene manifestacije.

Italija je menda poskušala posredovati med Kitajsko in Japonsko. Kitajski uradni krogi pa pravijo, da jim o tem ni čisto nič znanega.

Posebna letaka, ki bodo letela v višini 10 tisoč metrov, preizkušajo v Ameriki. V letalih so posebne naprave s kisikom, ki te polete omogočajo.

Trije italijanski turisti so se ubili na povratku z neke stene v gorovju okrog Mont Blanca. Njihovih trupel še niso dobili.

Napetost med Francijo in Italijo smatrajo tudi v Parizu za enega od vzrokov negotovosti sedanjega mednarodnega položaja. Francoski listi naglašajo, da je treba to vprašanje med Italijo in Francijo urediti in s tem pomagati odstraniti vsako bojazen do vojnih zapletov.

Več kot 200 upornikov je bilo ubitih v bojih med angleškimi četami in arabskimi teroristi v petek. Da je bil odpor upornikov tako močan, ni čuda, ker je upornike podpirala doslej mirna vas Madialkuma. Vsi vaščani, da so bili le sposobni nositi puško, so pomnožili vrste upornikov.

18 japonskih bombnikov je včeraj dopoldne ponovno bombardiralo Hankev. Škoda še ni znana, kakor tudi ne število žrtve.

Najvišje japonsko odlikovanje je prejel oni dan madžarski regent Horthy. Novo imenovan japonski poslanik v Budimpešti je regentu izročil svoje poveljnice, nato pa še najvišji razred reda Krizanteme.

Devet rudarjev, ki jih je v rovu zasula zemlja v Niderndorfu v Nemčiji, so žive odkopali po 8-urnem napornem delu. Rudarji so bili namreč tako zasuti, da so jim bile glave proste in je bil roj zelo dolg, da so lahko vdihavali kolikor toliko svež zrak.

Nov upor je izbruhnil spet v Mehiki. V državi San Luis Potossi se je zbrala večja uporniška tolpa, katero vodijo častniki iz štaba generala Cedille. Ti častniki so bili že svoj čas zaradi upornosti obsojeni, pozneje pa pomilosteni.

27 let zapora predlaga kot kazen za zločinškega zaščitnika v Newyorku Hinesa tamkajšnji državni tožilec. Kakor znano, teče pred tamkajšnjim sodiščem razprava proti temu odličnemu politiku demokratske stranke, ki pa je večji del svojega premoženja nabral s tem, da je dajal zaščito gangsterskim družbam.

Vtrobno, v katerem so se peljali pevci zbora ruskih kozakov, se je pri Koblencu zaletel v drevo. 12 se jih je precej ponesrečilo, 10 pa lažje.

Popolno oblast nad izlivom Donave v Črno morje bodo dobili sedaj Romuni. Romuni pravijo, da je to njihova največja diplomatska zmaga v zadnjih letih.

Veličasten pokop Andreja Hlinke

Ružemberok, 22. avgusta. o. Včeraj so tukaj na svečan način pokopali truplo pokojnega slovaškega voditelja Andreja Hlinke. Pogreb je imel poseben značaj, kar se je pokazalo prav v tem trenutku, da je slovaški narod zvest svojji državi, čeprav so mnogi trdili, da temu ni tako. Ogromne množice ljudi so se zbrale, prepevale pobožne pesmi in na glas molile za pokoj duše Andreja Hlinke. Krsta je bila na mrliškem odru v cerkvi, kjer je Hlinka župnikoval 30 let. Ob 4 popoldne se je začel pogreb. Krsto so položili na oder pred šolo, ki jo je Hlinka zgradil s svojimi sredstvi. Tu so zbrali predsednik vlade dr. Hodža, ostali ministri in zastopniki parlamenta, diplomatskega zbora ter raznih organizacij in zastopniki s Poljske. Tudi vojska je izkazala zadnjo čast velikemu borcu za pravice in svobodo slovaškega naroda. Pogrebne obrede so opravili vsi slovaški škofje, po številu pet, na čelu z nadškofom Vojtaškom. Poleg njih pa je bilo zraven še nad 300 duhovnikov. Prvi se je od Hlinke poslovil ružomberški župan, za njim pa predsednik vlade dr. Hodža, ki je slavil Hlinko kot preporoditelja narodne zavesti slovaškega naroda in velikega bojovnika poštenega srca, ki je delal samo za dobro svojega naroda. Hlinkovo veliko delo pa je očrtal poslanec dr. Tiso. Poudarjal je nemajno zvestobo Slovačkov do Andreja Hlinke in do češkoslovaške države. Pogreb je trajal dobre štiri ure, toliko množice ljudstva so bile namreč v sprejdu. Ze v mraku pa so krsto s truplom Andreja Hlinke položili v grob.

Franco zahteva pravice bojujoče se stranke

Italija pa zanika, da bi pošiljala nove čete v Španijo

London, 22. avgusta. o. Z današnjem dnem je bil objavljen odgovor generala Franco na angleško noto, v kateri je Anglija stavila Francu predloge o umiku prostovoljcev. Franco v svojem odgovoru ponavlja, da sprejme predlog, zahteva pa predvsem pojo, da se mu prizna pravico bojujoče se stranke. Franco hoče s svojim odgovorom jasno pokazati pred vsem svetom, da je pripravljen sodelovati z odborom za nevmešavanje in je zaradi tega tudi pristal na predlog za takojšnji umik 10.000 prostovoljcev iz Španije na obeh straneh. To pa pod pogojem, da se ti ne bodo nikdar več vrnili nazaj in da se bo to odposliljanje tujih prostovoljcev izvajalo najstrožje na obeh straneh. Nadalje je general Franco povedal svoje mnenje, da je edino praktična izvedba načela ta, da se na obeh straneh odpošlje enako število prostovoljcev iz Španije. General Franco je tudi pripravljen, da se določita dve pristanišči, eno v Kataloniji, drugo v levantski Španiji, v katerih bi mogle trgovske ladje nemoteno dovažati hrano in druge življenjske potrebščine. Ti dve pristanišči pa morata biti v posebnem pasu, oddaljenem od bojišča. Enako je pripravljen sodelovati, v kolikor je praktično mogoče, da se pri bombardiranju mest strogo pazi, da se ne bo delalo škodo nevtralnemu narodu in bombardirano nezaščiteno prebivalstvo.

Angleški krogi so mnenja, da so odprta vrata za sprejem načrta o umiku prostovoljcev, vendar pa nastane nova težava v tem, da general Franco rabi pristaneke od odbora za nevmešavanje, da se

mu prizna pravica bojujoče se stranke. Politiki so mnenja, da bo težko dobiti tak pristaneke, ker sta enostavno Francija in sovjetska Rusija zavrgli ta predlog. Pred kratkim se je sovjetski poslanik Majski razgovarjal z lordom Halifaxom in mu povedal, da se ne morejo priznati generalu Francu pod nobenim pogojem nikake druge koncesije, ki so izven tega vprašanja. Razpravljanje v odboru za nevmešavanje, ki se bo sestalo še ta teden, bodo zaradi tega nastale velike težave. Če bosta Francija in Sovjetska Rusija še vedno vztrajali na stališču, da ne priznata generalu Francu pravico bojujoče se stranke, bo prišla ta konferenca ponovno na mrtvo točko.

Rim, 22. avgusta. o. Snoči je izročil italijanski zunanji minister grof Ciano angleškemu odpravniku poslov siru Noelu Charlesu italijanski odgovor na angleške obtožbe. Anglija je v tej obtožbi obsodila Italijo, da še vedno pošilja čete in vojni material v Španijo. S poučenih krogov se je zvedelo, da je grof Ciano vztrajal na tem, da so angleške obtožbe brez vsake podlage in brez pravih dokazov. Nadalje pravijo isti krogi: Če je Italija pošiljala vojni material v Španijo, ga je pošiljala samo zato, ker ne more pustiti italijanskih prostovoljcev na bojiščih brez orožja. Ti krogi pravijo, da je grof Ciano povedal siru Noelu Charlesu, da je bilo v Španijo odposlano le toliko materiala, kolikor je potrebno za njihovo vojsko. Nadalje se pravi, da je Italija pripravljena umakniti svoje čete, a morajo prav tako storiti tudi druge države.

Največja bančna sleparija z vložnimi knjižicami

Slovenska banka v Ljubljani zapečatená — Ravnatelj g. Jankole zaprt

Ljubljana, 22. avgusta.

Izgleda da smo se z aretacijo znanega bankirja g. Jankoleta v Ljubljani približali razjasnitvi mnogih v zadnjem času pojavljajočih se malih aferic. Po Ljubljani in bližnji okolici se je že del časa govorilo o neki ljubljanski banki, ki rada sprejema vsakovrstne hranilne knjižice ter jih vnovčuje za gotov denar. Polagoma pa je seveda ta banka vnovčevanje prevzetih knjižic ustavila, knjižice same pa so pežnato kam izginile; pravi njih lastniki jih niso mogli priti do njih, če so jih dobili nazaj iz banke. To stanje je zato trajalo precej dolgo, ker se je vsak posameznik, ki je svojo vložno knjižico zaupal tej banki, bal stvar naznaniti sodišču ali policiji, v tem smislu je bilo posameznim lastnikom vložnih knjižic tudi zagroženo.

Banka razkazuje svoje razkošje

Zdaj je stvar planila na dan. Banka, o kateri je govor, je bila Slovenska banka, ki si je svoje prostore uredila v Ljubljani na Kerkovem trgu v znani Mahrovi hiši. Vse bančne poslovanje je vodil g. Miroslav Jankole, ki je bil banki ravnatelj, predsednik upravnega odbora ter tudi dejanski lastnik. Na zunan je banka kazala najodličnejše lice, tako po svojem napisu in izložbenih oknih, kakor tudi znotraj po svojem bogatem in deloma razkošnem pohištvo. Seveda je vse to bilo le na videz. Ljudje, ki so zaupali svoj denar tej banki, pa so ga nekega hoteli imeti nazaj, so bili nena doma razočarani, ko so zvedeli, da niti pohištvo ni last banki, da niti ravnatelj ni pravi ravnatelj, da v tej hiši sploh nihče ne ve, kdo pije in kdo plača. Zgodilo se je bilo namreč, da je kmetič iz ljubljanske okolice, ki je v banko položil težke tisočake, zaman iskal v banki človeka, ki naj bi bil ravnatelj. Enkrat so mu rekli, da je odsoten, drugi so dejali, da je odpotoval v Nemčijo, slednjič je odšel na počitnice, nobenkrat pa se vložniku ni mogla izplačati njegova vloga, ker da pač ni doma — ravnatelja.

Kako je g. Jankole svoje posle dejansko izvajal in koliko nesrečnih žrtve ob odkritu ta najnovejša afera, bo mogla dognati šele skrbna in dolgotrajna preiskava. Popolnoma jasno pa je že zdaj, da bo to največja afera, kar smo jih na tem polju po vojni v Ljubljani in v Sloveniji sploh doživeli. Prav gotovo gre tu za milijonske goljufije. Posamezni ljudje, ki so zaupali Slovenski banki, recte g. Miro Jankoletu, svoje vložne knjižice drugih zavodov, kjer so jim ležale vloge zamrznjene, upajoč, da bodo tu prej dobili svoj denar, se že oglašajo.

Vložna knjižica za 200.000 din

Že pred meseci je bil našemu uradništvu sporočen slučaj iz bližnjih Stožic, ki ga pa tedaj nismo mogli še objaviti, ker se nam je cela stvar zdel skoraj neverjetna. Eden tamkajšnjih kmetov, ki je pred leti prodal svojo večjo njivo ob Dunajski cesti za okroglo 200.000 din, je naložil ta svoj denar v Kmetijski posojilnici v Ljubljani. Ko je letos hotel prezidavati svoje gospodarsko poslopje, bi rad dvignil dvig te vloge. Tako je padel v roke Slovenske banke. Tu je položil svojo vložno knjižico za 200.000 din, g. ravnatelj pa mu je obljubil, da bo vsak mesec dobil iz banke na račun te knjižice po 1.500 dtn. V resnici je kmet tudi dva ali tri mesece dvignil pri banki tak znesek, potem

Drava zahtevala novo žrtev

Maribor, 22. avg.

Včeraj popoldne se je podala večja skupina fantov na studensko stran Drave kopati v bližini kopalnice. Med njimi je bil tudi 16letni Franc Prošeren, sin strojevodje iz železniške kolonije. Fant je hotel plavati s studensko strani čez Dravo na otok. Pri tem pa je zašel preveč na globoko. Vrtinec ga je potegnil v globino. Niso ga mogli več rešiti in je Drava odplavila njegovo truplo proti Ptuj. Na tem mestu, kjer so se ti fantje kopali, je Drava precej široka in globoka.

pa se je izplačevanje naenkrat nehalo. V banki so kmetu rekli, naj malo potrpi, da zdaj ne morejo dati več, da ni v banki pravega ravnatelja, ali pa so postregli kmetiču s kakim drugim odgovorom. Posesnik sam, ki se je pred meseci okrog svojih sosedov v Stožicah še postavil, češ kako sem imenitno vnovčil svojo vlogo, je še zmerom verjel, da bo prejel vseh svojih 200.000 dinarjev. Morda mu bo šele zdaj, ko je bil g. ravnatelj Jankole aretiran in so ob preiskavi dobili v banki le eno samo vložno knjižico za 100 din, postalo jasno, da je naseljen spretnemu bankirju, od katerega bo seveda zaman iskal svoje stotisočake.

Ravnatelj, ki ga nikdar ni doma

Podoben slučaj nam je bil sporočen iz Tacna pod Šmarno goro. Tam je žena nekega posestnika dobila iz Amerike večji znesek denarja. Brez vednosti moža ga je naložila v neko hranilnico, in ko ji tam na zahtevo niso mogli izplačati vloge, je to vložno knjižico v znesku 56.000 din izročila Slovenski banki. Ko s je mož vrnil in šel v banko, da bi mu vložno knjižico vrnil, so tam najprej od njega zahtevali, da mora založiti 12.000 dinarjev. Ko je mož to tudi storil, so našli v ban-

Šahovski turnir v Osijeku

Lešnik vodi z 8.5, Šiška tretji s 7 (1) točkami

Osijek, 22. avgusta.

Osješki šahovski turnir se je počasi začel nagibati proti koncu. Ta konec bo prišel nekoliko prej tudi že zaradi tega, ker sta od začetka do zdaj odstopila že dva igralca. Odigranih je zdaj že dvanajst kol in vse bolj postaja jasno, kdo se bo boril za prvo mesto. Na prvih mestih sta zdaj tudi dva Slovenca, in sicer Lešnik, ki po dvanajstem kolu celo vodi in ki igra za Belgrad, ter Šiška, ki je tretji.

V 11. kolu je Lešnik igral s Spasojevičem. Spasojeviču se je že posrečilo precej utrditi svoje postojanke in je imel že kar precej izgledov, da igró dobi. Lešnik pa je zaigral zelo ostro in je kljub slabši poziciji vzel Spasojeviču celo točko. Ta njegova igra je ponoven dokaz, da je močan igralec in da je na tem turnirju tudi v izredno dobri formi. — V tem kolu sta se spoprijela oba ljubljancina, Šiška in Sikošek. Kdor pozna oba igralca, gotovo ne bi mislil, da bo tudi v tej igri Sikošek odpovedal. Partija je bila prekinjena z boljimi izgledi za Šiško. Pri nadaljevanju jo je Šiška kmalu tudi dobil.

V dvanajstem kolu je vladalo gotovo največje zanimanje za igro med Lešnikom in Pavlovičem. V začetku je Pavlovič izredno dobro zaigral, pa

Če se otroci obešajo na avto

Maribor, 21. avgusta.

V soboto se je 4 letni sinček delavca, Vladko Ribič, kakor predmetni otroci to radi delajo, obesil na mestni avtobus. Čim pa je avtobus a postajališča potegnil, je fantka z vso silo vrglo na cestišče. Dobil je hude poškodbe na glavi ter so ga morala takoj prepejati v bolnišnico. Obešanje na avtomobile in vozove je med predmetnimi otroci toliko razširjeno, da bi starši morali pač vse ukreniti, da se take otroške prešernosti neha. Ta nesreča je menda dovolj učinkovita nauk, da so take in slične otroške razposajenosti nevarne.

Žrtev noža

Maribor, 22. avgusta.

Včeraj proti večeru se je vračal 24letni Franc Černec iz Kozjaka, občina Sv. Kungota, proti domu. V bližini doma pa ga je napadla skupina fantov. Černec je dobil pri tem zelo nevarno rano z nožem v levo stran prsi. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, a je malo upanja, da bi okrevale. Pravijo, da ga je zabodel nek hlapec.

Poravnajte naročnino!

69

govorica, da ne jaz, ne glavar komso-molcev ne veva niti trohice o poljskem delu, da se nama niti ne sanja o tem, kaj je traktor in kako je treba tako delo peljati. Nekdo je najbrž moral poslušati najin razgovor.

Ko sem vstala, da bi nagovorila svoje varovance in sem si pošteno prizadevala, da bi povedala svoj običajni propagandni nagovor, so mi vsi udeleženci začeli vpiti in žvižgati. Prav tako so storili z mojim spremljevalcem. Hoteli so hrane in odeje. Nekateri izmed nas so skušali spraviti v tek traktorje. Ker pa niso bili navajeni ravnati s temi kočljivimi stroji, ki so vrh tega še zelo zapleteni, so jih brž polomili. Da bi jih popravljali, na to ni pač nihče mislil. Ob devetih zvečer tistega dne živ-vež se ni bil prišel. Moj tovariš je torej odšel na sosednji kolhoz, toda vrnil se je šele naslednji dan ob treh popoldne. Prinesel je s seboj samo pet in dvajset struc črnega kruha — za dvesto mladih sestradanih ljudi.

Nisem nič vedela, kaj naj jim povem. Bala sem se le, da me bodo surovo napadli, češ da sem jaz odgovorna za vse, kar se je godilo z njimi. Bila sem v škripcih. Na eni strani so name pritiskali delavci in me dolžili, da sem jaz kriva njihove nesreče, na drugi strani pa ni poglavar komso-molcev nehal z grožnjami, kaj vse me doletelo od stranke. Misliha sem na svoja dva otroka.

Kar naprej sem jokala in se na tihem spraševala: »Kaj tudi njiju čaka taka usoda?« Ko se je poglavar vrnil, sem mu dejala, da je tak položaj nemogoče vzdržati in da bom šla. Tožila sem mu:

ki spet drug izgovor, samo vložne knjižice mu niso izročili. Tako je bil mož ob 56.000 din v knjižici ter še ob 12.000 din gotovine povrh. Ko je zdaj nekoliko odločneje porogoval v banki, so mu urno zagrozili s tem, da bo sploh vse zgubil, če ne bo dal mir. Na ta način so moža ukrotili, da je odšel domov in potrpežljivo čakal menda vse do danes. Ko se je nesrečni mož zanimal, kdo je tisti ravnatelj, ki ga nikdar ni doma in mu brez njega nikakor ne morejo izplačati denarja, mu tega nihče v banki ni znal ali ni hotel povedati. Pač pa so mu v banki kar v obraz povedali, ko se je zgedoval nad razkošnim pohištvo v bančnih prostorih, da je to pohištvo itak že zdavnaj zarubljeno.

Zdaj bodo na policiji in na sodišču morda mesece morali zbirati ogromno gradivo proti bankirju Jankoletu. Marsikateri bivši lastnik vložne knjižice, ki je že dolgo s slarbo mislil, da je morda le naseljen in da bo knjižica izgubljena in z njo vred tudi denar, bo zdaj to svojo skrb prelil v kruto resničnost, da je vse izgubljeno. Zato je verjetno, da se mnogi ljudje, ki so prizadeti, ne bodo niti oglašali.

Javnost pa seveda z velikim zanimanjem sledi tej aferi ter pričakuje novih odkritij. V interesu vseh je skoraj, da se oglašajo vsi, ki so zaupali svoj denar ali vložne knjižice tej Slovenski banki ali g. Jankoletu, da bo vsaj mogoče ugotoviti celoten obseg te ogromne goljufije z ljudskim premoženjem. Ta afera je obsolajna vredna tembolj, ker so po večini prizadeti ljudje, ki so bili itak udarjeni s tem, da že prej niso mogli dvigniti svojega prihranjenega denarja. Zdaj pa, ko se drugod polagoma dobiva iz denarnih zavodov svoj čas vložena gotovina, so prišli sploh ob ves svoj denar.

ga je Lešnik kmalu prelisičil. V končnici je Lešnik z nekaj odličnimi potezami prisilil svojega nasprotnika k predaji. Dosti kibicev se je nabralo tudi okoli deske, na kateri sta igrala Šiška in Spasojevič. Bolj je bil zelo trd. Dvakrat sta prekinila igro in še ni končana. Tudi nič ne kaže, kdo bi stal boljše. Zdi se, da se bosta morala oba zadovoljiti z remijem, čeprav Šiška hoče na vsak način dobiti celo točko.

Po dvanajstem kolu trdno vodi Lešnik z 8 in pol točkami in mu pripisujejo največ izgledov za prvo mesto. Za njim sledi: Rabar 8, Šiška 7 (1), Pavlovič 7, Carev 6 in pol, Šubarič 6, Rajkovič, Jonke 5 in pol, Müller, Avirovič 5, Martinič 4 in pol, Sikošek 4 in drugi.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 22. avg.

Včerajšnja tupa nedelja je izvalila iz mesta vse polno izletnikov, ki so se razkropili na vse strani Slovenije. Imeli so vseskozi lepo vreme in nihče ne bi mislil, da bo začelo pomoči tako potuhnjeno in vztrajno deževati. Že nekako od treh zjutraj neprestano lije kot iz škafa. Ljubljana, ki se je bila že nekoliko utekla, je začela spet narasčati.

Grozno početje ljubosumnega moža

Nocoj ob pol ene po polnoči je bila ljubljanska reševalna postaja obveščena, da bo brzovlak, ki pride v Ljubljano ob 1.16, pripeljal dva telesa ranjena človeka.

Ranjenca sta bila Burja Terezija, žena Rudolfa Zagarja iz Skofje Reče 54, rojena v Vrhpolju pri Kamniku l. 1911, in njen ljubavnik Tomaž Franc, progovni delavec, rojen leta 1915 v Sv. Urhu pri Zagorju.

Mož Burjeve je že dalj časa sumil, da ima žena z omenjenim Tomažem ljubavno razmerje, vendar ni mogel priti na jasno. Končno se mu je čudno zdelo, da žena tako pogosto hodi v Radeče. Na vsak način je hotel biti na jasnem in ko je včeraj popoldne žena spet odšla v Radeče, kjer je imela prepovedani sestanek s svojim ljubimcem, ki se je vedno nalašč za to vozil iz Zagorja v Radeče, je odšel mož za njo. Ko sta se tam res dobro razpeložila, kajti nadejala sta se, da bosta na skrivaj spet preživela nekaj prijetnih uric. Varani mož pa ju je zalotil ravno v tem veselem razpeloženju. Pograbila ga je jeza in v silnem razburjenju je na oba ljubimca navail z možem in ju grozno poškodoval. Bržkone je mislil enega kot drugega umoriti, vendar sta po napadu oba ostala še pri življenju, čeprav oba smrtno nevarno ranjena. Tomaž Franc je dobil štiri globoko sunke

Praznik šentviških obrtnikov

St. Vid n. Lj., 21. avgusta.

Današnji dan je bil za St. Vid velik praznik. Najprej je bil tukaj nad vse lepo uspel občni zbor Zveze slovenskih obrtnikov, nato pa veličasten obrtniški tabor, ki se ga je udeležil tudi g. notranji minister g. dr. Anton Korošec in tako počastil vrle šentviške obrtnike. Obe prireditvi, tako občni zbor, na katerem so bili izvoljeni novi odborniki in obenem podan pregled velikega dela in uspehov Zveze, kot tudi tabor sta krasno uspeli. Saj so se šentvidčani tudi lepo pripravili nato prireditvi in z vsake hiše je plapolala državna zastava; lepo je bil okrašen tudi prostor pred šolo, kjer je bila obrtna razstava. Na taboru je govorilo več odličnih govornikov in odposlane so bile na primerna mesta tudi razne resolucije. Gospod dr. Korošec, ki si je popoldne natančno ogledal razstavo, se je zelo laskavo izrazil o njej in si je dal predstaviti tudi posamezne obrtnike. Vsi ti uspehi in priznanja, ki so jih bili obrtniki deležni za časa razstave, bodo gotovo opogumili obrtnike še bolj in jim dali novih moči za nadaljnje in še večje uspehe.

Zastrupitev ali smrt radi malomarnosti

Maribor, 21. avgusta.

Včeraj predpoldne je mariborsko državno pravdnštvo prejelo od selniške orožniške postaje telefonično sporočilo o smrti nezakonskega otroka neke Ivane Magerl. Tam je svoja sinka izročila neki Gradišnikovi, ki ga je prinesla pred Laknerjevo hišo na Fali in ga tam brez vsakega nadzorstva odločila. Ko so ljudje otroka našli, je bil že mrtev. Po sledovih se je dalo ugotoviti, da je otrok bruhal, ni pa bilo mogoče ugotoviti ali se je otrok zadušil ali je pa umrl na posledicah zastrupitve. Zaradi popolne nejasnosti je državno pravdnštvo odredilo obdukcijo otroškega trupca, da se ugotovi resnični vzrok smrti.

Pri obdukciji je sodni zdravnik dr. Zorjan ugotovil, da je otrok umrl nenaravno smrti, in sicer da se je zadušil. Otroku je bil zelo zanemaren in sumijo, da so mu v kavo devali mak, da bi bolj spal. Pod odelo pa se je zadušil. Njegove notranje organe so poslali v fiziološki institut v Ljubljano.

Posebne poštne žige v spomin smrti Andreja Hlinke so uporabljali te dni v Ružomberku. Te znamke bodo imele posebno spominsko vrednost.

Kako so reševali ponesrečenega Rajka Justina

Že v sobotni številki našega lista smo prinesli nekaj podrobnosti o težki nesreči na Triglavu. Ponesrečeni turist je Rajko Justin, nadučitelj in upokojeni univerzitetni kustos, ki je bil star 74 let in je stanoval s svojo družino v St. Vidu nad Ljubljano.

Takoj ko je prispelo na Jesenice v petek popoldne telefonsko poročilo o nesreči na Triglavu, so se odpravili vrli reševalci Korenini, Zupančič in More s kolesi proti Mojstrani in se neimudoma odpravili skozi Vrata na Triglav. Med potjo so pisмено obvestili Jožo Čopa in Miho Potočnika, ki sta bila z udeleženci plezalnega tečaja neke na Skrlatici. Ekspedicija je v teku petih ur prispela iz Jesenic na Kredarico, vendar pa zaradi pozne ure ni bilo upanja, da bi na noč mogla začeti z reševanjem. Reševalci so šele tukaj izvedeli za vse podrobnosti o nesreči.

Ko je ponesrečeni Rajko Justin prišel do Vodnikovih plošč, je bilo videti, da za trenutek po-čiva. Kakor hitro pa je vstal, je padel vznak na južno stran grebena in potem zletel po skalovju v globino. Čim je oskrbnik Šest zvedel za nesrečo, si je takoj ogledal ves kraj, vendar si zaradi nevarne stene ni upal spustiti se niže. Neki nosač, ki je mislil, da je ponesrečenec obležal pod navpičnimi stenami na melišču pod Aleksandrovim domom, je preiskal vse okoli, vendar brezuspešno. Reševalna dela so za tisti dan ustavili, v soboto zjutraj pa sta se reševalca More in Zupančič odpravila z vrvmi po poti na Triglav, Korenini pa je šel še po druge vrvi v Aleksandrov dom. More in Zupančič sta medtem, ko je šel po vrvi v Staničevu kočo še mladi plezalec Triller, prišla že pred šesto do pod Vodnikove plošče, kjer sta takoj zapazila sledove padca. Začela sta se spuščati še dalje in kmalu sta našla še pokojnikovo čepico in palico. Kmalu nato, bilo je proti sedmi uri, pa sta v skalnati zagati kakih 200 m pod grebenom zapazila silno razbito ponesrečenčovo truplo. Ker se sama nista mogla lotiti reševanja, sta šla pregledovati teren in Zupančič je ugotovil, da bo mogoče spraviti ponesrečenca od-čud samo preko visoke prevese in nato na široko polico proti levi, nato pa preko kaminov in plati čez melišče in sneg na južni strani Triglava proti Aleksandrovemu domu.

Proti 11 dopoldne je nato prišla v steno še ostala ekspedicija, v kateri so bili poleg že ome-njenih dveh, ki sta šla po vrvi, še Jože Čop, dr. Bogdan Breclj, dr. Miha Potočnik in inž. Avtin. Nemudoma so se spustili proti truplu in dr. Breclj je ugotovil, da ima ponesrečenec zlomljeno hrtenico in popolnoma razbito glavo, dočim so bili udje celi, vendar silno potolčeni. Takoj nato so zabili kline in se z mrtvecem spustili preko prevese na prikladno polico, kjer so ponesrečenca prevezali za nadaljnji prenos. Reševanje je bilo zaradi tega, ker je bil ponesrečenec silno težak in teren skrajno neugoden, zelo težko. Proti štirim popoldne so mrtveca prinesli pod steno, tam pa so truplo naložili na nosila in ga prenesli v Alek-sandrov dom. Vsi reševalci, ki so se pod vodstvom dr. Breclja siljajno izkazali, so bili od velikega napora zelo utrujeni in so se nato preko Kreda-ric vrnili v Vrata.

Truplo bodo prepeljali v Ljubljano, kjer bo danes popoldne ob petih pogreb izpred kapele pri Sv. Križu. Neki turist je pripovedoval, da je videl v Vratih, da je pokojnik napisal v knjigo, kam gre, nato pa pripisal: »Pozdravljaj prijatelje!« Ali je slutil, da bo to njegova poslednja tura, ali dajo te besede misliti na kaj drugega? Pokojnik je bil namreč znan kot precej samosvoj človek in te besede se zelo čudno slišijo.

Andrew Smith:
Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji

»Res, tovarišica, Judinja sem. To-da Nurini očitki niso upravičeni. Vate imam zaupanje, zdi se mi, da se ti lahko razkrijem.

Bila sem bolničarka in članica stranke. Nekega dne so me poslali kot propagandistko na bližnji sovhoz. Nisem razumela niti trohice o polje-delstvu. Ko sem zahtevala, naj mi da-jo za delo natančnejših navodil, so mi odgovorili, da bom dodatna navodila dobila na kraju samem.

Ko sem marca 1934 krenila na pot, je bilo zelo mraz, deževalo je in snežilo v kosmih. Ko sem prišla na sovhoz, sem ugotovila, da ni tam dru-gača kakor nekaj slabih lesenih ba-rak brez ležišč in odej. Nobenega orodja razen nekaj traktorjev. Skupi-na, ki bi morala delati na tem sovho-zu, je prišla kmalu za mano.

Skupino, ki je dospela ob 4 po-poldne, je sestavljalo kakih štiristo mladih ljudi, fantov in deklet med sedemnajstimi in dva in dvajsetimi le-ti. Načeloval jim je mlad možič, star štiri in dvajset let, ki se mu o kme-čkem delu ni niti sanjalo. Delavci bi se morali izuriti za delo s traktorji. Pouk so dali v roke meni in njihove-mu poglavarju.

Ta višji komso-molec je bil do-vršen primer propagandista, govorčim, ki ni imel nič srca za delavce in ki

se za delavce tudi ni nič brigal. Dejal mi je, da bo ostal tu samo dva dni, da bo potem odšel na drug sovhoz in pustil vodstvo tu meni.

»Pa kaj naj naredim z vsemi temi mladimi ljudmi? Kaj naj jih učim?«
»Eh, govori jim o tem, kar se je posrečilo doseči po drugih sovhozih. Nauči jih delati z navdušenjem, da bo-do pomogli petletki k uspehu in po-magali socializmu k zmagi v Rusiji.«

»Toda saj nisem še nikdar videla traktorja in ne vem ničesar o poljskem delu.«
»Tovariš je odgovoril:
»Če ti odkritosrčno priznam, mo-ram reči, da je z mano prav tako.«
»Kje bodo vsi ti ljudje spali?«
»To je tvoja skrb,« mi je odgovo-ril surovo.

Začela sem mu tožiti:
»Pa saj ni tu ničesar, da bi jedli!«
Na to mi je odgovoril, da bo ži-vež že prišel s sosednjega sovhoza.

Začela sem iskati vodo in sem našla kad z umazano, blatno tekoči-no, katere ne bi bila marala niti ži-vina. To vodo so morali od daleč vo-ziti na sovhoz.

Vsi ti mladi ljudje bi morali spati na golih tleh brez odej, fantje pome-šani med dekleti, vsi skupaj v starem skednju, ki je bil odprt na vse strani. Kdo ve, kako se je bila razširila

Od tu in tam

Podpore za zgraditev sadnih sušilnic so bile po odloku kmetijskega ministra odobrene tudi banskim upravam v Ljubljani, Splitu in Skoplju. Banska uprava v Ljubljani je dobila znesek 35.800 dinarjev, v Splitu 21.500 in v Skoplju 21.500.

Ministrstvo za narodno zdravje se bo potrudilo za izboljšanje zdravstvenih razmer v državi, da bi prišli s tem na višjo raven. Tako je izjavil minister Dragiša Cvetković te dni v Vrnjački banji. Akcija gre v več smeri, zlasti pa je treba poudariti težnjo, da bi se zgradilo čim večje število sanatorijev in zdravilišč za jetične. Osrednji urad za zavarovanje delavcev je do sedaj razvil veliko delavnost pri gradbah zdravilišč v severnih krajih naše države. Skoro vsa delavska zdravilišča se nahajajo v savski in dravski banovini, tako, da se je začela potreba po zgraditvi podobnega zdravilišča tudi v krajih moravske in vardarske banovine. Ministrstvo ima že neko tako zdravilišče v Surdulici v Srbiji, katerega namerava temeljito preurediti in usposobiti, da bo lahko sprejelo večje število bolnikov. Zemljišče je namenjeno za zgradbo ostalih paviljonov, ter smo zaradi teh razlogov opustili načrt, da bi tam zgradili delavsko zdravilišče. Sedaj se v Surdulici gradi paviljon za dijake iz sredstev belgradskega trgovca Vlade Mitića. Poleg tega paviljona se bodo zgradile tudi ostale potrebne zgradbe iz sredstev, ki so v sanatorijskem fondu predvidena za preureditev tega zdravilišča. V Knez Selu pri Nišu bo SUZOR zgradil iz lastnih sredstev (a ne iz državnih, kakor se je to pomotoma v javnosti pisalo in govorilo) zdravilišče s 150 posteljami za zdravljenje obolelih delavcev iz vardarske, moravske, zetske in dela dunavske banovine. To zdravilišče bodo začeli graditi še to leto in s tem izpolnili veliko vrzel v zdravstvenih razmerah med tamkajšnjimi delavci.

V Haag na sestanku medparlamentarne zveze je v soboto popoldne odpotoval predsednik narodne skupštine Stevan Ciriš s parlamentarnim zastopstvom. Za časa Ciriševih odsotnosti bo upravljal dolžnosti predsednika skupštine podpredsednik Jevrem Tomić.

Na večeršnjem zborovanju mladine JRZ v Zemunu je govoril tudi podpredsednik senata dr. Juro Kotur, ki je najprej poudaril važno vlogo, ki jo povsod igra mladina, nato pa med drugim dejal tudi: tole: Politična družba dr. Mačka nima nikakega skupnega programa, skupnih misli, niti bodočnosti. Edino, kar je skupnega, je to, da za vsako ceno hoče priti na oblast. Ne sme pa biti končni smoter priti na oblast, pač pa mora oni, ki za tem stremi, vedeti, da je treba tudi delati. Napore združene voditelji smo imeli priliko videti pretekli teden v Belgradu. Ta gospoda zatevna ni več in ni manj kot državni udar, oziroma ukinitve ustave in volitve v ustavodajno skupščino. Ne smemo pozabiti, da bi se v takšni federativni ureditvi države takolimenovanemu hrvaškemu vprašanju pridružil tudi srbsko vprašanje, ki je nevarnejše in težje od hrvaškega.

Konferenca za novi vojni red za leto 1939-40 je bila 18. avgusta v generalnem ravnanstvu drž. železnice. Sklenjeno je bilo, da se bodo vpeljali na področju ljubljanskega železniškega ravnanstva sledeči vlaki: Na progi Jesenice—Bistrica-Bohinjsko jezero se bo uvedel vlak za povratek delavcev, ki bo odhajal iz Jesenic ob 22.30, na progi Ljubljana—Novo mesto bo vozil nov vlak z odhodom iz Ljubljane okrog 5.30 in bo imel zvezo za Kočevje, kamor bo prišel ob 8. Prav tako bo imel ta vlak zvezo s Trebnjem na Dolenskem, s Sentjanjem in z zvezo od Novega mesta do Straže Toplice. Od Novega mesta do Ljubljane bo vozil nov vlak z odhodom od Novega mesta okrog 4.30 popoldne. Zaradi razbremenitve osebnega vlaka 613 na progi Ljubljana—Ljubljana bo vozil lokalni vlak, ki bo šel okrog 10 minut za potniškim vlakom 614. Lokalna vlaka 630 in 631 med Zagrebom in Brežicami bosta vozila do postaje Videm-Krško. Na progi Maribor—Celje bo vozil nov vlak z odhodom iz Maribora ob 23.30. Na progi Murska Sobota—Hodoš bo vozil še tretji par vlakov, ki bo odhajal iz Murske Sobotice okrog 0.30. Na progi Ljutomer—Murska Sobota bosta vozila dva lokalna vlaka s prihodom in Ljutomer ali Mursko Soboto okrog 8. Tudi na progi od Belgrada do Zagreba bodo vozili novi vlaki pred sedanji brzimi vlaki in bodo imeli direktno vozovo za vsa naša letovišča in za Split. Pri vlakih 6 in 5 pa bi ostali mednarodni direktni vagoni za Slovenijo in Sušak. Sezonski brz vlak 9 in 10 bo vozil še naprej v sezonskem času in za velikonočne praznike med Beogradom in Jesenicami.

Gostilničarsko poučno potovanje v Švico. Državna gostilničarska zveza priredi z avtobusom 12 dnevni poučni izlet skozi Dolomite v vse za turizem važnejše kraje Švice in Tirolske. Odhod iz Ljubljane 10. septembra. Celokupni stroški znašajo za osebo 3150 din. Prijave sprejema Gostilničarska zveza v Ljubljani.

Žena in mož sta skupaj stara 214 let, živita v vasi Čajlu pri Gostivarju. To sta neki Stole in Tasa Manasijević. Stara sta oba enako, vsak po 107 let. Daleč okrog ni nikogar več, ki bi bil toliko doživel. Oba sta bila rojena 1831. leta. V zakonu živita že nič manj kot 89 let. Priporočujeta, da nista nikdar iskala zdravniške pomoči ali kakšnih zdravil. Saj tudi nista bila nikdar bolna. Čeprav vas Čajle leži le uro hoda od Gostivarja, že celih pet let nista bila v mestu. Alkohol ne pijeta in ga tudi nikdar nista pila. Tudi njihova hrana je zelo skromna, paprika, čebula, le pozimi sem pa tja včasih pokusita nekoliko domačega evinjskega mesa. Kljub temu, da stara Tasa ni nikdar jemala kakšnih zdravil, zna vendar dati vsakemu dober zdravniški nasvet. V tamkajšnjem kraju velja sploh za najzanesljivejšo domačo zdravico. Stari Stole pa je zanimiv tudi po tem, da mu je zdaj na stara leta začel rasti nov zob. Sam pravi, da je to dobro, kako mlad je še.

Zborovanje mater nezakonskih otrok napovedujejo za prihodnjo nedeljo v Belgradu. Pobudo za to je dala neka gospa Drinka Pavlović, ki je telefonistka v Francosko-srbski banki. Na tem zborovanju bo, kakor poročajo, gospa Pavlović podrobno razložila težaven položaj, v katerem danes žive nezakonske matere in njihovi otroci. Povedala bo istočasno tudi vse matere, ki imajo nezakonske otroke, naj se organizirajo v posebnem združenju, da bi na ta način mogle zboljšati svoj položaj, o katerem gotovo pravijo, da ga same niso prav nič krive. Zborovanje nezakonskih mater bo prirejeno ob priliki pravnikaškega kongresa, ki bo v kratkem v Novem Sadu. Tudi pri teh pravniki, ki bodo zborovali v Novem Sadu, hoče Pavlovićeva vzbuditi malo več zanimanja za težek položaj, v katerem žive njene tovarišice in njihovi nesrečni nezakonski otroci. Poročajo dalje tudi, da se bo tega zborovanja nezakonskih mater udeležilo tudi precejšnje število intelektualov, menda zato, da bo slika lepša. Hvalevredno pa na vse zadnje le bo, če se bodo na tem zborovanju predvsem potrudili, kako bi izboljšali položaj nezakonskih otrok, ki so sami najmanj krivi, da so kot nezakonski prišli na svet.

Naše obrtno šolstvo

Ljubljana, 21. avg.

Dne 19. t. m. je bila v posvetovalnici Trgovske akademije seja višjega šolskega sveta strokovno nadaljevalne šole. Seji je predsedoval inšpektor g. prof. Presel.

V dravski banovini je okoli 11.000 šolo obveznih obrtnih vajencev, šol in tečajev pa je 60, na katerih poučuje skupno 465 učnih moči. Od teh učnih moči je 291 meščansko- in ljudskošolskih učiteljev, torej 76% od vseh. Nadalje poučuje na teh šolah 64 veroučiteljev, 30 filozofov, 23 zdravnikov, 3 juriste in 11 profesorjev s tehnično fakulteto. Od obrtnikov je zastopanih 23 predavateljev in 20 strokovnih učiteljev. Upravičeno so torej obrtniške zahteve, da naj se obrtnik bolj upošteva in pritegne k pouku na strokovnih nadaljevalnih šolah. Da se temu ugoditi, je bilo povabiljenih 25 obrtnikov na dvodnevni tečaj, po katerem so polagali nekakšen izpit preizkušnje. Vseh 25 kandidatov je z odličnim uspehom napravilo preizkušnjo ter so se vsi pri nastavitvah upoštevali. V doglednem času, ko se bo izpraznilo še katero mesto, pa se bo na vsak način skušalo na to mesto postaviti obrtnika. V letošnjem letu

bo torej poučevalo že 50 obrtnikov na obrtno-nadaljevalnih šolah. Na seji se je dalje obravnavalo poglavje o izdaji šolskih knjig. Nekaj knjig splošnega značaja so prenovili in prilagodili današnjim razmeram; dve pa so na novo sestavili. Za nekaj obrtnih strokovnih knjig že obstojajo, za 4 obrtne stroke pa jih sedaj sestavljajo, tako da bomo imeli za 6 različnih obrtnih strokovnih potrebne učne knjige. Vse te knjige bo založil banovinski zavod za izdajo šolskih knjig.

Imenovanih je bilo dalje nekaj šolskih upraviteljev, pri čemer se je čimbolj upoštevalo načelo uredbe ter je bilo tam, za kamor je bilo vloženih več prošelj, mesto oddano onemu z višjo kvalifikacijo. Ugotovljeno je bilo tudi žalostno dejstvo, da prav številne občine, ki imajo zadosti vajencev, še sedaj nočejo zaprositi za ustanovitev strokovne nadaljevalne šole ter je zato skoraj 50 odstotkov vajencev brez strokovnega pouka. Banske uprava se je naprosila, da energično zahteva od vseh teh občin, naj takoj ustanove take šole. Dalje gre tendenca čimbolj za tem, da se učni načrt prilagodi strokovnemu pouku. Zahteve obrtnikov se počasi le uveljavljajo.

Tekmovanje za prvenstvo v lahki atletiki končano

V soboto popoldne je na Stadionu postalo živahnije kakor prva dva dneva, čeprav se od prijavljenih tekmovalcev tekmovalj precej ni udeležilo z zagrebško Konkordijo vred, ki je osemnajsto državno lahkoatletsko prvenstvo sploh bojkotirala. Tekmovanje je prišel na ta dan gledat tudi predsednik mestne občine Ljubljanske dr. Jure Adlešič, kar je napravilo na vse zelo ugoden vtis.

Najzanimivejša točka tega dne je bil tek na 400 m, kjer je naš odlični Pleterski postavljal nov državni rekord. V dobri konkurenci bo gotovo dosegel še boljši čas. Dosedaj se še ni zgodilo, da bi Jugoslovanci tekli pod 60 sek. Skandal za državno prvenstvo pa je, da sta v metu kopja nastopila samo dva tekmovalca. Priporočljivo pa bi tudi bilo, da se v bodoče tekalci malo bolj pripravijo, kajti po nekaj tekih se tako zbiže, da je skoraj nemogoče militi na kake dobre rezultate. Sobotni rezultati so sledeči:

110 m zapreke: 1. Ehrlich (Hašk) 16.5.
100 m: 1. Klink (BSK) 11.0.
1500 m: 1. Goršek (Primorje) 4.10 tri petine.
Skok s palico: Lehnert (BSK) 3.50.
Metanje diska: 1. Kleut (Jugoslavija, Belgrad) 41.52 m.

Tek na 400 m: 1. Pleterski (Primorje) 49.9 (nov državni rekord), 2. Despot (Hajduk) 50.6 (boljši od državnega rekorda).

Met kopja: 1. Smejda (Jugoslavija) 52.63 m.
Skok v daljavo: 1. Lehnert (BSK) 6.64 m.
Štacija 4x400 m: Jugoslavija 44.6, 2. BSK 45.1. — Primorje štatefi ni postavilo.

V nadaljevanju tekmovalj v nedeljo so bili doseženi povprečni rezultati, v nekaterih disciplinah pa precej pod normalo. Tudi Pleterski je bil slabo razpoložen, čemur odgovarja tudi dosežen rezultat.

Za met krogla se je prijavilo 9 tekmovalcev, od katerih jih je prišlo šest v finale. Tu so bili doseženi najslabši rezultati, čeprav tekmovalcev od Konkordije ni bilo in se je moral Vučević zadovoljiti s tretjim mestom. Končno so se razvrstili takole:

1. Novaković (Maraton, Zagreb) 15.40 m, 2. Kleut (Jugoslavija, Belgrad) 13.39 m, 3. Vučević (Vojvodina) 13.27 m, 4. Obradović (Maraton, Zagreb).

V teku na 200 m ni bilo predtekov, ker se je prijavilo šest tekmovalcev. Kakor smo omenili, je bil Pleterski slabo razpoložen in je dosegel samo tretje mesto. Doseženi rezultati so naslednji:

1. Kling (BSK) 25.0 sek., 2. Bauer (BSK), 3. Pleterski (Primorje), 4. Tauber (Macabi, Zagreb).

K teku na 800 m se je prijavilo tudi šest tekmovalcev. Goršek je zmago brez posebnega napora odločil v svojo korist, huda borba pa se bila za drugo in tretje mesto, med Markovičem in Nabernikom. Goršek je ves čas vodil in na cilju so se razvrstili takoli:

Ljubljanska smola - ali BSKova-Pyrrhova zmaga

Ljubljana, 22. avg.

Pri večeršnjih tekmah smo imeli z BSKom izredno smolo. Že smo imeli točko v žepu in izgledalo je, da bo tudi ostala doma. Toda neizogibna smola, ki se Kranjce vedno drži, ni dopustila, da bi ta točka tudi res ostala doma: smola, smola! Po znanju, ki so ga naši fantje pokazali, bi zaslužili rezultat 1:1, po poteku igre, zlasti v drugem polčasu, pa bi se moral glasiti rezultat 2:1 in ne narobe. Toda če bodo hoteli Belgradčani priti še do dveh točk, se bodo morali zelo potruditi. Večerajšnja igra je pokazala, da je kriza v našem nogometnem športu pri kraju in da se v prihodnjih tekmah nam ne bo več treba toliko bati za točke kakor v minulih časih. Zdi se, da gremo boljšim časom nasproti, kar se tiče našega nogometnega športa. Samo malo več sreče in prihodnji nam ne bo treba oditi z igrišča s takim »smolnim« rezultatom.

Kratek potek igre: V prvem polčasu je bil BSK brez dvoma boljše moštvo in je rezultat 1:0 vsemu odgovarjal. Začetni udarci imajo Ljubljana, v vodstvo pridejo takoj Bskovci in prirejajo serijo nevarnih napadov. V 12. minuti Vučadinović ostro točje, toda zoga gre v aut. V 34. minuti Zečević poškoduje Zitnika in Ljubljana igra samo z 10 igralci, kar da kmalu rezultat 1:0, katerega lepo strelja Glišović.

V drugem polčasu se je položaj izdatno izpremenil. Naši priredijo nekaj lepših situacij, toda niso imeli sreče v streljanju in vse je šlo mimo ali preko gola. Sicer se še pozna razlaga igra, toda daje nado, da bo vendarle uspešno zmanjšati rezultat. Končno v 40. minuti Ratej zniža na 1:1, nakar sledi navdušeno odobravanje občinstva. Tako smo bili že golovi, da ostane točka doma. Toda v preteku štirih minut Glišović na Bojovićev center pristavi še eno točko. Tako je prišel BSK do zelo zelo poceni zmage.

Tekma je pokazala, da Bskovci vendar niso tekli, kakor smo mislili. Njegova napad ni več brezhiben. Odlični je bil centerhalf Lechner.

Ljubljana se je močno popravila in daje upanje na boljše dni, samo da bi naši fantje ne izgubili volje in jih ne bi slučajni neuspehi spravili iz ravnotežja. Obranba je bila prav dobra, isto halflinija. Najboljši mož je bil brez dvoma Pupo, ki je igral zonet enkrat v sliju starih dni.

1. Goršek (Primorje) 1:58.7, 2. Marković (Vojvodina) 2:02.2, 3. Nabernik (Primorje) 2:02.5, 4. Pogačnik (Primorje).

Dobro je bil zaseden triskok z dvanajstimi tekmovalci. Naši tekmovalci se tu niso mogli uveljaviti in ni nihče prišel v postev za finale. Rezultati so povprečni in Vučević se kljub prizadevanju ni posrečilo doseči boljšega rezultata. Vrstni red v troskoku je sledeč:

1. Vučević (Vojvodina) 13.94 m, 2. Jovičević (Jugoslavija) 13.77 m, 3. Mikić (Jugoslavija), 4. Banković (Ruski, Pančevo).

Enako kakor za triskok je tudi za skok v višino nastopilo precej tekmovalcev in sicer trinajst. Takoj pa se je videlo, da se bosta za prvo mesto borila Zgur in Martini, ostali so kmalu odnehali. Končno so se razvrstili takole: 1. Zgur (Primorje) 1.80 m, 2. Martini (Primorje) 1.80 m, 3. Mikić (Jugoslavija) 1.75 m. — Četrto mesto pa si delita Lazarevič (Jugoslavija) in Bratovž (Hirija).

V metu kladiva je nastopilo pet tekmovalcev. Zelo velika škoda je, da ni nastopil inž. Stepišnik, ki je na orožnih vajah. Brez posebnega napora je Goiču uspelo osvojiti si prvo mesto; ob navzočnosti inž. Stepišnika pa bi verjetno dosegel boljši uspeh. Vrstni red v tej disciplini je tale:

1. Goič (Hašk) 46.21 m, 2. Majetič (ZASK) 40.50 m, 3. Reisinger (Slavija, Varaždin), 4. dr. Tritsch (ZASK).

Štacija 4x100 m sta bili dve. Primorje v postavi: Urbančič, Poljšak, Skusek in Nabernik ter Vojvodina: Marković, Volep, Nikolič, Vučević. V Vojvodini Primorje ni imelo ravno nevarnega tekmeča. Kolikor je Urbančič slabše tekkel, so nadomestili ostali, zlasti Skusek, ki je Nikoliča odlično »nesel«. Rezultat:

1. Primorje 3:33 in štiri petine, 2. Vojvodina 5:42 in ena petina.

Najzanimivejša točka zadnjega dne je bil tek na 5000 m. Tu so bili popolni gospodarji Ljubljancani in sta obe prvi mesti ostali doma. Pere je v predzadnji rundi odstopil. Včeraj ni bil v formi in krajše proge, se zdi, mu niso prikladne. Borba se je vršila med Krevsom in Bručanom. Krevs se od začetka ni napačil. V sedmem krogu pa je potegnil in takoj dobil kakih 15 m naskoka. Bručan, ki je bil do petega kroga tretji je prehitel dobrega Flasa, toda Krevsu ni mogel več blizu. Doseženi časi so slehi:

1. Krevs (Primorje) 16:15 in ena petina, 2. Bručan (Primorje) 16:32 in tri petine, 3. Flas (Hašk).

Državno prvenstvo je torej končano. Od prijavljenih tekmovalcev se jih mnogo ni udeležilo. Ali je to vzrok pomanjkanja denarja ali discipline. Rezultati doseženi na državnem prvenstvu nam kažejo, da se bomo morali na olimpijadi presneto potruditi, ako bomo hoteli imeti vsaj drugo mesto.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempera- tura v C°		Relativna vlažnost v %	Oblačnost v %	Veter (smer, in kosi)	Pada- vine	
		dan	noč				m/m	vrsta
Ljubljana	761.2	28.0	13.8	92	10	0	19.0	dež
Maribor	760.8	25.8	12.0	90	3	N ₄	10.0	dež
Zagreb	761.9	29.0	14.0	95	0	0	—	—
Belgrad	762.0	32.0	14.0	50	0	S ₂	—	—
Sarajevo	764.1	30.0	9.0	80	0	0	—	—
Vis	759.7	29.0	18.0	90	9	SE ₂	—	—
Split	759.8	32.0	22.0	96	3	NE ₂	—	—
Kumbar	759.2	31.0	22.0	50	0	0	—	—
Rab	759.5	28.0	23.0	50	5	SE ₂	—	—
Duževnik	759.1	29.0	19.0	60	0	NE ₂	—	—

Vremenska napoved. Večinoma oblačno in nestanovitno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od sobote do današ. V soboto je bila zjutraj do 7 gosta, nato pa do 8.10 redka nizka megla. Ob 8.20 se je zjasnilo in ostalo jasno do 10. Ob 10.5 so se pričeli na južni strani zbirati nizki in srednji oblaki, ki so se naglo razširili, ob 11 je bilo že dve tretjini neba pokritega z oblaki. Tako je ostalo do 16.30, nakar se je oblačnost zopet zmanjšala, ob 18 pa se je skoraj popolnoma zjasnilo. Ponoči je bilo jasno. Najvišja toplota zraka je znašala 27.3° C.

Koledar

Danes, ponedeljek, 22. avgusta: Timotej.

Jutri, torek, 23. avgusta: Sreć Marijino.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmajer, Sv. Petra cesta 78.

Pazite na snago in red na cestah! Spomladi so vsi ljubljanski listi objavili opozorilo mestnega poglavarstva, da je strogo prepovedano metati po cestah razne odpadke in papir, prav tako pa je kaznjivo tudi izlivanje vode ali pomij in smrdljivih tekočin v cestne jake in požarnike ali pa celo puščanje smeti po cestah. Zelo nevarni so olupki pomaranč in banan, ker se je že marsikdo poškodoval zaradi njih, prav pa tudi ni, če mečemo vžigalice in leče ostanke cigar ali cigaret, kajenja lučnice in druge take odpadke na ceste in poti po mestu in nasadih. Opozorilo je res precej založeno, saj se velik del prebivalstva zaveda, da je nesnaga na cestah prav očitno merilo za civilizacijo našega mesta. Zlasti sedaj v glavni tujsko-prometni sezoni bi onesnažene ceste zelo škodovali dobremu glasu o snagi Ljubljancanov, zato pa s tem opozarjamo vso javnost, naj tim bolj pazi na snago in red na cestah in po nasadih, da ne bo sitnosti z nadzornimi organi in nepotrebnih glob.

Vpisovanje v mestne nadaljevalne strokovne šole bo 28., 29., 30. in 31. avgusta v ljudskošolskih poslopih, kjer so te šole nastanjene, in sicer: strokovno-nadaljevalna šola za mehan. tehnične obrti v šoli na Ledini, splošno obrtno-nadaljevalna šola na Vrtači, strokovna nadaljevalna šola za umetne in moške oblačilne obrti na Prulah, ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti pri sv. Jakobu, strokovna nadaljevalna šola za stavbne obrti na Grabnu. Natančnejši podatki vpisovanja so razvidni na šolski deski. Službodavec je dolžan, da svoje šolobvezne vajence sam privede v šolo in izpolni prijavni list za vpis ter predloži krstni list, izpričevalo o poslednjem šolanju, pogodbo o dnevu vstopa na delo in zdravniško potrdilo o telesni sposobnosti vajenca. Letna šolnina znaša 180 din. Ob vpisu je treba plačati prvi obrok šolnine v znesku 20 din. Šolsko oblastvo opozarja vse službodavce, da bodo oni, ki svojih vajencev ne bodo vpisali v šolo, prijavljeni pristojnemu upravnemu oblastvu zaradi prestopka zoper predpise zakona o obrti.

Posojanje rastlin iz mestne vrtnarije. Ker se prošnje za posojilo rastlin iz mestne vrtnarije zelo množijo, opozarjamo na predpise pravilnika glede tega posojanja, ki prepovedujejo posojanje rastlin sploh, izjeme pa dovoljuje samo za prireditve državnih in samoupravnih uradov ter karitativnih društev v karitativne namene. Tudi za te izjemne primere je potrebna kolkovana in utemeljena prošnja, ki ji je treba priložiti pravila v dokaz namena društva. Če društvo samo ne prejelje rastlin na predreditveni prostor in nazaj v Mestno vrtnarijo, je treba v mestni blagajni založiti 100 dinarjev kaveje za stroške prevoza, ki se obračunajo z društvom po prireditvi.

Pričetek šolskega leta na drž. učiteljski šoli v Ljubljani. Na drž. učiteljski šoli v Ljubljani se bodo pričeli popravni razredni izpiti dne 3. septembra, popravni diplomski izpiti dne 26. avgusta, vsakokrat zjutraj ob osmih. Podrobni razpored je objavljen na oglasni deski v veži. Sprejemni izpiti za vpis v I. letnik se bodo vršili v naslednjem redu: A. Absolventi meščanskih šol naj se zglašijo v ponedeljek 29. avgusta zjutraj ob pol devetih v sobi izpitnega odbora (moški oddelek I. nadstropje) in naj prinese s seboj pero in držalo. Papir za pismeni izpit bodo prejeli na zavodu. B. Absolventi gimnazij naj se zglašijo v sobi izpitnega odbora šole v četrtek 1. septembra ob pol devetih. Vpisovanje v I., II., III. in IV. razred učiteljske šole, v II., III. in IV. razred obeh vadnic in v otroški vrtec se bo vršilo v ponedeljek 5. septembra od osmih do enajstih. Učencem (učenkam) I. razreda vadnice ni treba priti k vpisu, ker so že vpisani. V otroški vrtec se sprejemajo dečki in deklice z dovršenim petim letom starosti. K vpisu naj prinese rojstni list in potrdilo o cepljenih kozah. Otvoritvena služba božja bo v sredo 7. septembra ob 8 v cerkvi Srca Jezusovega. Vsi učenci (učenke) naj se zbero ob pol 8 v svojih učilnicah, odkoder bodo odšli v cerkev. Redni pouk se bo pričel 9. septembra ob osmih.

Nalivudsko reprezentanco mlade slovenske umetniške generacije predstavljajo akad. slikarji Stane Kregar, Franc Mihelič, Zoran Didok, Maksim Sedej, Zoran Mušič, Marij Pregelj, Miklavž Omersa in akad. kiparji Niko Pirnat, Zdenko Kalin, Karel Patrič in Franc Smrdur. Vsi ti so člani Kluba neodvisnih slovenskih likovnih umetnikov in bodo sodelovali na Umetnostni razstavi, ki bo na letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani od 1. do 12. septembra.

Na I. drž. meščanski šoli na Viču bodo popravni izpiti dne 30. in 31. avgusta po razporedu, objavljenem v oglasni skrinjici v šolski veži. Vpisovanje bo dne 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat ob 8. do 12. V prvi razred se smejo vpisati učenci, ki so dovršili najmanj 4 razrede ljudske šole brez slabe ocene ali ki so dovršili kak višji razred ljudske šole, če niso starejši od 14 let. V ostale razrede se vpisujejo učenci na podlagi spričeval iz meščanskih in drugih srednjih šol. Vsa učence naj prinese k vpisovanju šolsko spričevalo in davčno potrdilo; za prvi razred tudi rojstni list.

Glasba - uspešno zdravilo

Odkar je Orfej s svojim petjem očaral ljudi in živali, so poskušali, kako bi z glasbo vplivali na razna razpoloženja človeka. V zadnjem času pa so v Ameriki poskušali, kako bi zdravili z glasbo. V newyorskem ženski kaznišnici se je nekaj pripravljalo. Upor? Vstaja? In ravno v tem kritičnem dnevu hoče priti dr. Wall in voditi svoje pevske vaje. Ko bodo vse jetnice zbrane v veliki dvorani, se res lahko kaj dogodi. Ali ne bi vaje odpovedali? Ne. Dr. Wall vztraja. Pazniki bodo vedno pripravljani in svojih prstov ne bodo odmaknili od gumbov, ki so na aparatih za solzne pline — Varnost je vedno za vsak primer potrebna.

Glasba spremeni človeka

Toda dr. Wall se smehlja in začne s pevsko vajo. Jetnice niso nič kaj pripravljene, da bi peče, vendar se on zato ne zmeni. Za pult stopi in začne. Najprej pesem Battle Hymn of the Republic, korajžno, skoraj vojaško pesem, ki je s svojo sekajočo melodijo pomirila vse razburjenje. Nato so prišle mehke, skoraj božajoče, ki so jetnice že pripravile v dobro in zadovoljno razpoloženje. — Nežna pesem She sleeps, my Lady sleeps je prinesla mir v še pred nekaj urami razburjenje in za vstajo pripravljene kaznjence. Velika zasluga dr. Williamsa van de Walla je ravno v tem, da je s poskusi na znanstven način dosegel to, kar so že davno poskušali. Dr. Wall trdi, da to ni nič novega. Že stari Grki so poznali ta način zdravljenja človeških razpoloženj. Apolon je bil hkrati bog glasbe in zdravilstva. Hipokrat, oče zdravilstva, je že 400 let pred Kr. vodil svoje bolnike v tempelj, da bi poslušali glasbo. Tudi Aristotel govori o vplivu glasbe na človeka. V 13. stoletju so Arabci imeli v svojih bolnišnicah glasbene dvorane in pred 30 leti je dr. William Jones vpeljal glasbene prireditve v norišnicah.

Pred desetimi leti je dr. Wall preučeval vpliv glasbe na človeka. Svoje raziskovanje je postavil na znanstveno podlago. Sam pravi, kako je često zdravniku težko, ker ne more vplivati na razpoloženje bolnika in da je neka zveza med občutjem in razpoloženjem. Zato pa trdi, da bi ravno glasba morda storila tu svoje delo, ki naj bi vplivala na razpoloženje.

Klavirski koncert v norišnici

Dr. Wall pripoveduje, kako je v začetku svojih študij prišel v neko norišnico. Brez izrazni obzira s praznimi in strmečimi očmi so ga pretresli. Stopil je k klavirju in zaigral. Zraven je pel preprosto narodno pesem My old Kentucky Home. Najprej se je pridružil en glas, nato več glasov. V začetku obotavljajoče

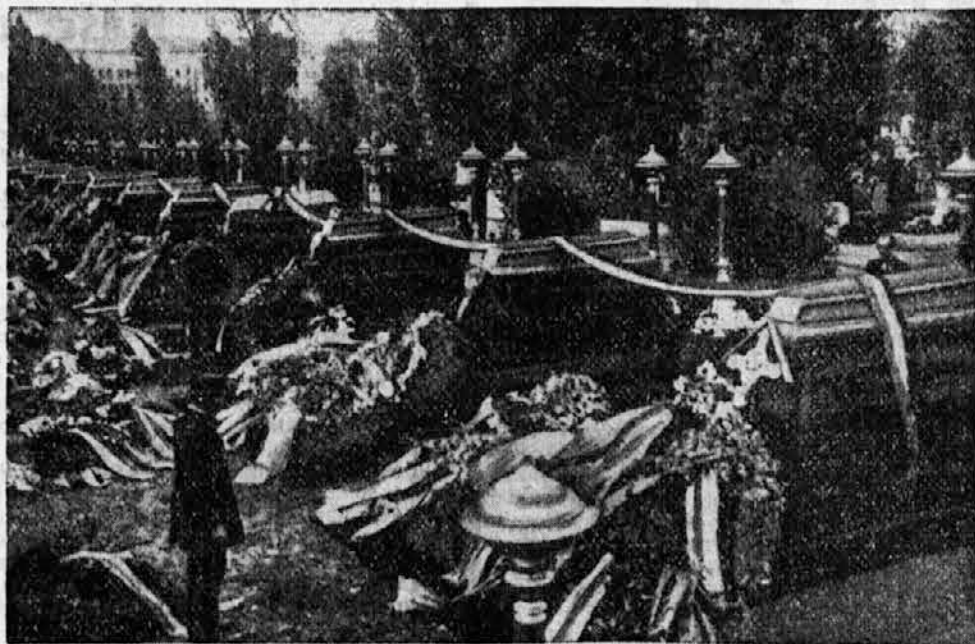
in boječe, nato vdano, skoraj samopozabno. Tedaj se je nenadno obrnil in svojim očem ni mogel verjeti. Obrazi in oči so bili živi, normalni. To mu je bil prvi dokaz za pravilnost njegove teorije. V letu 1920 je naredil več takih poskusov. Zato ga je Russel Lage Foundation, neka ustanova prosila, da bi svoje metode zdravljenja z glasbo prenesel v državne ustanove v Pennsylvania in New York. Od tega časa vedno roma s svojim gramofonom in harmonijem v kovčegu iz jetnišnice do jetnišnice in ravno tako v norišnice. Pozneje je imel predavanja o tej temi na Columbia univerzi. Njegove teorije so priznale American Prison Association in American Psychiatric Society. Leta 1929 je bil povabljen v London in leta 1930 v Prago na mednarodni kongres za kaznijsko vprašanje. Njegovi spisi so izšli v šestih jezikih.

Pianist kot zdravnik

Izsledke dr. Walla so drugi znanstveniki izpopolnili. Tako so spoznali, da glasba bolj kakor vse drugo pomnožuje zmogljivost dojemanja. Mnogoštevilne primere izgube spomina so ravno z glasbo ozdravili. Neki znan pianist je v nekem chicaskem zavodu za umobolne nalašč prirejal tako zdravilne koncerte. Posamezni bolniki so poslušali z nestrpnostjo. Začel je z otroškimi pesmimi, nato z narodnimi, s katerimi je vzbudil v bolnikih neko čustvo, ki je gradilo most k resničnosti. Neka uspravanka je ozdravela mlado mater, ki je bila od rojstva svojega otroka duševno zmedena in ni mogla videti obraza svojega otroka. Neka Italijanka, ki ni že tri mesece izgovorila nobene besede, je začela jokati in govoriti, ko je zaslišala pesem »O sole mio«, katero je kot otrok prepevala. Neka gospa, ki je popolnoma pozabila, kje je stanovala, je takoj vedela za svoj naslov, ko je pianist odigral nek šlager. Po smrti svoje žene je oslepel neki mož. Vzrok je bila neka organska obolenost. Pianist je najprej zaigral pomirjajočo pesem. Bolnik je zahteval bolj veselo glasbo. Njegovi živci so popustili in po treh dneh je ozdravel.

Razne pesmi na receptu

Uporaba glasbe je različna. Tako glasba zmanjša kašelj pri jetičnih in pomaga pri katepsiji. Pri operacijah z anestezijo v hrbtni možg ne čuti bolnik nobenih bolečin, toda v nekem stanju pa se pojavi povečana nervoza. Glasba to nervozo ublaži. Radioaparati, razne slušalke in gramofoni niso v Ameriki nobena redkost več v bolnišnicah. Temple univerza že dalj časa proučuje vpliv glasbe na utrip srca,

Pri zadnji veliki letalski nesreči na Madžarskem se je ponesrečilo tudi sedem častnikov. Slika kaže krste z njihovimi trupli na budimpeštanskem pokopališču.

na dihanje in na krvni pritisk. Rhapsody in blue dahi na pr. vse tri. Webrovo Vabilo k plesu jih pomirja. Proti nespečnosti poskušajo z Raffovo pesem Predice, proti histeriji uporabljajo Schumannove Sanje, Beethovno sonato Mesečina, proti nervozni so pravi dobri Brahmsovi Ogrski plesi. Vse preiskave in opa-

zovanja hočejo na znanstveni način dognati, čeprav ne zglada vse skupaj nič znanstveno. Poročila presenečajo in začudijo. In zeleti je, da bi se ti začetni uspehi nadaljevali. Gotovo je boljše in prijetnejše poslušati še tako dolgočasen stavek iz Beethovne godalnega kvarteta kot pa se napajati z raznimi zdravili.

Sherlock Holmes - učitelj pariške policije

Najslavnejša policija sveta je vsekakor angleška — Scotland Yard — ki je znana po svojem skupnem delovanju med oddelki. Pariška »Sureté« pa je po novem ubrala svoja pota, ki dosedaj niso bila običajna v praksi. Znana je ta metoda samo iz detektivskih romanov. Pariški detektiv bo od sedaj naprej, čim mu bo poverjen »slučaj«, sam odgovoren za svoje delo in šele na koncu svojega raziskovanja bo oddal poročilo predstojniku. Vsak pariški policijski nadzornik bo torej mal Sherlock Holmes, ki bo dokazal s svojo bistroumnostjo, ali je dober, ali slab detektiv.

Pariški detektiv je samostojen, z neomejeno oblastjo; vsa sredstva so mu na razpolago, vsak obrat lahko ustavi, cel regiment vojakov mu je v pomoč, velika industrijska podjetja se morajo na njegov ukaz na novo urediti; celo gledališče mu mora služiti, da zasleduje svoje poizvedbe. Ta poslednja možnost izgleda zelo neverjetna, toda primerilo se je pred kratkim: nek detektiv je imel opravka s kaj trdovratnim in lažljivim morilecem. Nekaj prav posebnega je moral najti, da bi izsilil priznanje morilca. Dal si je predvajati s pomočjo igralske družine scene, kako se je mogel izvršiti zločin, da bi lahko izsledil verjetno možnost. Po končanih vajah je dal detektiv sestaviti zapisnik in ponuditi s nenadoma zbudili zločinca, naj podpiše izjavo, ki jo je dal med spanjem. Ujetnik, še ves zmešan od spanca, je poslušal svojo dozdnevno izjavo, popravil nekaj podrobnosti in — podpisal.

Od kaznjence do policijskega predstojnika

Takšna mojstrska dela so seveda izjemne in se tudi ne bi mogli izvršiti, če ne bi imeli pariški detektivni polno oblast v svojih rokah in si ne bi stavili za vzgled Sherlock Holmesa. Pariška kriminalna policija pa je tudi silno ponosna na svoje stare prednike, posebno na nekdanjega policijskega predstojnika Vidocqa. Vidocq je bil pravi mojster v svojem poklicu; bil je izkušen tako kot ne bo nikoli noben njegovih kolegov. Sam je bil nekoč velik zločinec in samo v harnim dnevom za časa revolucije se ima zahvaliti, da se je povzpel tako visoko. Ta Vidocq je nekoč izvedel, da mu streže po življenju nek mož po imenu Geuvie. Prefekt je spremenil svojo zunanost, preoblekel se je v apasko obleko in odšel v tisti okraj, kjer je stanoval Geuvie. S svojim sovražnikom je sklenil prijateljstvo in mu predlagal, da vloga v svoje lastno stanovanje. Na ta način

se mu je posrečilo ujeti moža, ki mu je stregel po življenju.

Vidocq je napisal svoje spomine. Francoski Sherlock Holmes ne obiskuje nobenih strokovnih šol, kot njegovi tovariši iz Scotland Yarda. Francoski detektiv se izobražuje s čitanjem detektivskih romanov. — V knjižnici vsakega francoskega policijskega nadzornika zavzema poleg Vidocqa, Sherlock Holmesa in Gaboriaua, še razni drugi detektivski romani častno mesto.

Uho — izdajalec ljudi

Izobrazba s pomočjo kriminalnih romanov je nepopolna. Res lahko vpliva na domišljijo bodočega detektiva, praksa pa je dokazala, da pariški detektiv velikokrat odpovedo in potem mora tu pomagati strokovnjak. Na predlog nekega zdravnika iz Lyona ima pariška »Sureté« sedaj zbirko odtiskov človeških ušes. Baje so ušesa bolj verodostojna, kot prstni odtisi. Odtisi prstov se dajo potem operacije izpremeniti, ušesa pa kljub operaciji obdrži svoja posebna znamenja. Nek bančni uradnik je ogoljufal svojo banko za lepo vsoto denarja. Stradal je, lase je dal prebarvati, očem je dal s pomočjo kemičnega sredstva nov sijaj in z injekcijami je dal povečati nosnice. Vendar ga je že na prvem izprehodu spoznalo bistro oko detektiva po ušesih, ki jih ni mogel predrugačiti.

Oddelek francoskih kriminalistov je odšel v Berlin na študijsko potovanje. Veliko pametnih in dovršenih novosti so si ogledali, toda kljub vsemu se drži Pariž Sherlock Holmesa in njegove metode. Francoski detektiv iz leta 1938 se bo moral pridno učiti, da bo lahko dohajal napredke znanosti na tem polju. Po nekaj letih ko bo nova tehnika gledanja na daljavo tudi v službi policije, bo moral pariški Sherlock Holmes opustiti svojo tradicijo.

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 22. avgusta: 12 Godba na pihala (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Duet elter (Kost in Skok) — 14 Napovedi — 15 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Samostanske novele starih arabskih vladarjev (dr. A. Solovljev) — 19.50 Zanimivosti (g. M. Javornik) — 20. Veseli napet (plošče) — 20.10 Narodopisni pomen božjih polj (g. Boris Orel) — 20.30 Violinski koncert: g. prof. Artur Michl, pri klavirju g. prof. Mirela Sancelova — 21.20 Za veselje in zabavo — zdaj dobite godbe pravo (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 sramel kvartet »Marček«.

Angleški otroci, ki so tekmovali, kdo je lepši, občudujejo filmskega komika Lupine Lanea.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Med tem delom vam bo plača zvišana za petindvajset škvodov na mesec. Razen tega boste kosili pri veliki mizi. Če bi se bali, da bi tem zahtevam, v katerem koli oziru ne mogli zadostiti, vas prosim, da mi odkrito sporočite, da bom lahko poiskal kako pomozno moč. Veliko vam zaupam: duha, morda celo neko dušo.

Sveta Trojica naj vas vodi in razsvetljuje!

John Bonnyfeather.

Tako je potekal dan za dnem in leto za letom v marljivem učenju.

Toussaint je izpraševal: Kako potujete iz Hamburga v Pondicherry?

Antonio je začel razlagati: Čez čas je Toussaint pripomnil:

»Toda še prej pridete na višino koromandijske obale.«

Izgovoril je to z lahkim očitkom, kakor da bi bil Antonio s pozabljivostjo prelomil vladnostno zapoved. Potem mu je Toussaint pripovedoval o deželah, mestih in rekah, o njihovih zgodovini in trgovini, ki jo tam goje, kdo jo goji in s čim trgujejo.

»V Malaki živi tudi mnogo starih kitajskih trgovcev. Sede ob svojih močvirjih, koder rasto vodne lilije, kade opij in pijejo rižovo vino iz malih skodel. V zaledju je dober lov na prepelice. V Kočinih pustijo ribe gniti na strehah in potem pripravljajo iz njih omako.«

Pri jedi je treba dajati od sebe tam dobrodejne šume, to spada k obliki. Vse, kar stoji na zemljevidih kot severna obala Vandiemove dežele, je sama domišljija: domišljija zemljepisec: Terra Australis Incognita. Pred Bermudi je treba že deset milj prej ustaviti in s svetlobnimi znamenji poklicati vodnika. Tam ni drugega kakor čebula, pomaranče, rumena mrzlina in težave z admiralom. Na Malto prihaja vsa pitna voda iz Afrike in smrdi. Od Reformacije dalje je večina vitevov na Malto Fracozov. Domačini so od doma Fenici. Tam je posebna in precej huda mrzlina.

Antonio je dve leti vodil za Mac Naba vrsto ladijskih računskih knjig in sicer za »enoragac«. Po preteku dveh let je poskusil zaključiti knjige z oglasnim kapitanom Bitternom. V januarju prvega leta je v kapitanovih zapisnikih našel napako. Po štiriurnem nepretrga-

nem razgovoru o lepih rečeh, kakor so pristajške in posredniške pristojbine, je Antonio nazadnje razumel, odkod napaka, a mu ni bilo žal za izgubljeni čas.

S temi pristojbinami je sploh doživel hude storije. V Livornu je bil mlad odvetnik, po imenu Baldassaroni, ki je hotel biti strokovnjak v tem. Več mesecev je po želji mistra Bonnyfeathera prihajal po enkrat na teden in ure in ure razlagal o teoriji in praksi teh reči.

Toussaint se je na vse zadnje skušal rešiti s tem da ga je zapletel v prerakanje o koristnosti in škodi starostnih rent, kakršne je pred kratkim predlagal republikanski pisatelj Thomas Paine. Hotelo so te vrste načrt izdelati za otok Korsiko, toda pri tem sta odvetnik in Toussaint prišla v spor zaradi domnevnega števila tamšnjih rentnikov.

Toussaint je razlagal: »Preden so prišli Francozi na Korziko, je krvno maščevanje tako in tako onemogočilo vsakomur, da bi se postaral.«

Odvetnik je zaradi tega sramotenja italijanskega rodu bruhal v divjo jezo in poklical Toussainta na dvoboj.

Zadevi se ni bilo mogoče izogniti. Torej so se nekega popoldne odpravili na samotni prostor na obali, kjer sta Toussaint in odvetnik streljala drug na drugega. MacNab je bil Toussaintu za pričo. Za Antonio je bila ta reč tako razburljiva, da je ves plaval v navdušenju. Toussaintova krogla je šla gospodu Baldassaroniju skozi sedalo in MacNab ga je moral zatlačiti s robcem, ker se je bilo bati, da bo izkrmavel —

MacNab je med grozanskim smehom dejal: »To so bile lepe pristojbine. Z vsa svojo modrostjo ni advokat prišel od tega, da bi bil mislil, kako bi zavaroval sam svoje dno.«

Enkrat na teden je prihajal gospod John Pl. Williams, nekoč prvi mornar na »Lebuc«, zdaj zasebnik po zaslugi nekaj skromnih prihrankov in Bonnyfeatherove radodarnosti. Stanoval je v podstrešnici in je Antonia počeval praktično v rabi plovnih instrumentov. Imel je ogromne trdne roke in glas kakor prehlajen morsk lev. Na tleh plesne dvorane so se prikazovale nebeske in zemeljske krožnice, podnožiče in naglavišče, ladje, ki so si s težavo krčile pot med poldnevnik in vzporedniki. Vse je bilo naslikano s sinjo kredjo in je ostalo tam od petka do ponedeljka, dokler niso vsega nazadnje zbrisali.

Gospod Williams je bil v plovi silno podkovan. Sicer pa ni bilo tega mogoče trditi o nobenem drugem področju. Njegovo občudovanje za ozvezde je temeljilo izključno na razlagajočem stavku, katerega je vedno ponavljal, in ki se je glasil: »Pravim vam, da zvezde ne lažejo.«

Za konec svoje ure je potočnil z resnično odrskim gibom svoj sekretant iz zdrgnjenega usnjenelega toka, ga hvalil z nešteto pojasnju-

jočimi besedami ter odšel na streho in zraven rjovel kakor bik spomladi. Ustrelil je s svojo pripravo proti soncu in s tem določil širinsko stopnjo.

Z zemljepisno dolžino je pa bilo precej težavno. Gospod Williams je govoril:

»Tega niso krive zvezde, ki nikdar ne lažejo, marveč naš nesrečni položaj na zemlji. Angleško admiralsko poveljstvo je že kdaj določilo nagrado za najboljši način, kako bi rešili to vprašanje. Najboljše oporišče je še vedno dnevno zapisovanje v ladijskem dnevniku. Kakor slišim, poskušajo tudi s tem, da primerjajo čase posameznih ur. No, jaz sem pa vprav konstruiral zrcalo z dvojnimi gorisčem ali če natančno rečem, dve zrcali z eno poloto. To je čudovit instrument. Moram vam ga pokazati.«

Skupaj sta torej lezla tistih pet stopnic do njegovega stanovanja. Pod streho so se nalahno odprla vrata onstran hodnika in skoznje je pogledala stara ženska, polna pričakovanja. Ko je zagledala mornarja, je spet naglo zaprla vrata.

Williams je zašepetal, pa tako, da ga je bilo še vedno slišati štiri nadstropja daleč: »Ta je videla že boljše čase, pa je prišla na psa. Zdaj uganja v petem nadstropju astrologijo, v prvem pa prodaja dekleta. Napisala je tudi knjigo. Tam ima svoje vse stare laži o zvezdah.«

Vzel je v roko siromašno slabo vezano knjižico in začel brati z glasom drhtečega kanona:

»Učenjaki trdijo, da kažejo koti treh velikih piramid premestitev severne zvezde. Prišel bo čas, ko severnica ne bo več stala v podaljšani osi našega severnega tečaja.«

Antonio je videl, kako so se tam čez spet nalahno odprla vrata in tako je starka prisluškujajoč iztegnila glavo. Zapazila ga je in položila prst na usta.

»No, kar pomislite! Pride vam takale stara baba in napiše knjigo in hoče narediti za laž vse resnice našega lepega večnega mornarstva. Celo severnica naj se spremeni! Kaj pa bo potem iz vseh bukev in tabel, ki temelje na resnici, da stoji severna zvezda vedno na tisti piki? Kaj bo z njo, vprašam?«

Prenehal je in zagnal knjigo v kot. Potem pa je rekel: »Pojdite rajši z menoj na streho in si oglejte moj instrument.«

Brati take otrobe je zuba. Splezala sta po lestvi do loputne. Na strehi iz opeke je na majhni ploščadi stala poluta, vrh katere sta se vrteli zrcali na palicah.

Mornar si je dal opraviti z instrumentom in ga je brž prevzelo navdušenje. Glas mu je donel z veliko močjo. Pol ure so deževala na Antonia zmedena pojasnila, ki se je zastoj prizadeval, da bi jim mogel slediti. Zvok Williamsovega glasu ga je spominjal na Toussainta, kadar je govoril o Rousseauju ali mu je kaj bral iz njega.